

ΤΟ ΒΗΜΑ

Το απροϋπόθετο του Πανεπιστημίου

[ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ](#) | Αθήνα - Κυριακή 16 Ιανουαρίου 2011

Τις προάλλες μού δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσω με την Άννα Διαμαντοπούλου για τα προβλήματα της Ανώτατης Παιδείας. Της είπα απερίφραστα ότι το Πανεπιστήμιο ή θα είναι απροϋπόθετο ή δεν θα είναι Πανεπιστήμιο. Η διάζευξη που χρησιμοποίησα δεν ήταν παρά ταύτα αφοριστική. Το απροϋπόθετο Πανεπιστήμιο προϋποθέτει μια φιλοσοφία για το Πανεπιστήμιο που συνοψίζεται στην εναρκτήρια διερώτηση της προβληματικής γύρω από τα ζητήματα που υποτίθεται ότι θίγει και η περιβόητη Διαβούλευση. Το Πανεπιστήμιο λοιπόν- εν όψει ποίου λόγου; Ποιος δηλαδή είναι ο λόγος της ύπαρξής του και τι σημαίνει η ύπαρξη του Πανεπιστημίου; Το να οργανώνεται προφανώς, όπως θα ήθελε ο Καντ, επί της ιδέας του ορθού Λόγου. Αλλά συγχρόνως και να εξελίσσεται, όπως θα ήθελε ο Αντόρνο, ανάλογα και με τη «διαλεκτική» αυτού του ορθού Λόγου, όταν μάλιστα ο τελευταίος καθίσταται εργαλειακός. Και τότε (τώρα) τι γίνεται με το Πανεπιστήμιο; Τι σημαίνει Ανώτατη Παιδεία σε μια κοινωνία που συσχετίζεται μάλλον με τη χρηματοπιστωτική οικονομία παρά με τη νευτώνεια ανθρωπολογία;

Η Ανώτατη Παιδεία, τουλάχιστον κατά το Κείμενο Διαβούλευσης του υπουργείου, οφείλει να παράγει ποσότητες πληροφόρησης με τη μορφή της σχέσης που αναπτύσσουν οι παραγωγοί με τους καταναλωτές. Το Πανεπιστήμιο εντάσσεται συνεπώς στον παραγωγικό κύκλο, στον διατροφικό έστω κύκλο, οπότε το Κείμενο Διαβούλευσης μοιάζει να διαφημίζει ένα προϊόν. Θα ήταν υπερβολή να πω μια γκοφρέτα που μασουλάει στο προαύλιο ο φοιτητής, μιλώντας απερίοριστα στο κινητό του, εφόσον την πραγματική του ζωή θα τη δει το βράδυ από τον καναπέ στη διαφήμιση της γκοφρέτας στην τηλεόραση; Εάν λοιπόν το Κείμενο Διαβούλευσης θέτει κανόνες, ας αγνοήσει την παντοδυναμία των φιλελεύθερων κανόνων της αγοράς (της γκοφρέτας).

Είπα στην υπουργό πως, κατά τη γνώμη μου:

α) Ο υφυπουργός της, ο κ. Πανάρετος, καίτοι πανεπιστημιακός, αποδείχθηκε με τις άστοχες πρωτοβουλίες του ότι υποτιμά τους συναδέλφους του.

β) Η εισαγωγή, εκ μέρους του υπουργείου, των επονομαζόμενων «δεικτών αποτελεσματικότητας» και η συνακόλουθη «αξιολόγηση» των πανεπιστημιακών δασκάλων επιβραβεύουν την τυποποιημένη γνώση των διαφημιστών, αφήνοντας εκ των πραγμάτων αναξιολόγητη τη χρήση της γνώσης για την κριτική σκέψη-απαραίτητη προϋπόθεση όχι μόνο για τις κοινωνικές σπουδές αλλά και για τις θετικές επιστήμες. Της επέστησα κυρίως την προσοχή στο ότι η ουδέτερη γνώση, και συνεπώς η ουδέτερη κατάταξη ή αξιολόγηση, υφίσταται μόνον όταν μετρούνται από τους «αξιολογητές» οι ποσοτικοί δείκτες για την εξέλιξη των καθηγητών (δηλαδή τα ασήμαντα άρθρα σε διεθνή περιοδικά τα οποία υπάρχουν για να προάγουν μια άσκοπη διαδικασία αυτοετερο-αναφορών, και οι εξίσου ασήμαντες έρευνες προς όφελος, λόγου χάριν, κάποιας φαρμακευτικής εταιρείας, ή γενικότερα με σκοπό την «απορρόφηση» κονδυλίων).

γ) Αμφισβήτησα τον τρόπο προσέγγισης των καθηγητών πανεπιστημίου μέσω ενός επιχειρησιακού κειμένου (Κείμενο Διαβούλευσης), όπου τα διαφημιστικού τύπου σλόγκαν («Αυτοδιοίκηση, Λογοδοσία, Ποιότητα, Εξωστρέφεια») συναγωνίζονται τις κοινοτοπίες της τελευταίας ΤΟ του παλαιού- εφτάψυχου- ΠαΣοΚ.

δ) Τέλος, επέμεινα στην αντισυνταγματικότητα του λεγόμενου Συμβουλίου. Διότι εάν μεν τα μέλη του εκλέγονται από πανεπιστημιακούς εν ενεργεία, τότε ποιος ο λόγος υπάρξεώς του; Αν πάλι, έστω και λίγοι, ορίζονται από την Πολιτεία, τότε σε τι συνίσταται το «απροϋπόθετο»; Εκτιμώ ότι ένα τέτοιο όργανο με

εξωπανεπιστημιακά μέλη που ορίζονται, επιπλέον, από την Πολιτεία, έστω και αν μειωρηθούν, ανοίγει «παράθυρο» στους μάνατζερ και «πόρτα» στους κυρίους-κυρίες ομότιμους καθηγητές- ή σε όσους πρόκειται σύντομα να συνταξιοδοτηθούν, οι οποίοι προφανώς επιθυμούν να επιστρέψουν στρώνοντας τον δρόμο της ολικής τους επαναφοράς με κολακευτικά προς το υπουργείο Παιδείας κείμενα, δεξιά και αριστερά.

ε) Το πάλοι ποτέ 1-1-4 του Γεωργίου Παπανδρέου, της είπα, κινδυνεύει να μετατραπεί από τον Γιώργο Παπανδρέου σε 1 και 1 κάνουν 4, δηλαδή σε μια αδιανόητη για κάθε εκπαιδευτικό σούμα που μόνο στα λογιστικά τερτίπια του ΔΝΤ θα μπορούσε να εμφανισθεί. Τριάντα πέντε χρόνια χαμηλόμισθος στην επίλεκτη θέση του πανεπιστημιακού δασκάλου, «αδαής» κυριολεκτικά «δάσκαλος» όπως ο Ζοζέφ Ζακοτό που πολέμησε για να ανατρέψει τη «μέθοδο του εξηγητικού κανόνα» και στον οποίο ο μεγάλος μαρξιστής φιλόσοφος Ζακ Ρανσιέρ αφιέρωσε το ομώνυμο βιβλίο (Νήσος, 2008), υποστήριξα και εγώ ότι μια «εξηγητική διδασκαλία» δεν είναι απαραίτητη για τη θεραπεία της ανικανότητας για κατανόηση. Αντίθετα, αυτή η «ανικανότητα» είναι η θεμελιώδης επινόηση της εξηγητικής σύλληψης του κόσμου. Δάσκαλος λοιπόν- και όχι καθηγητής της Ιατρικής ή της Νομικής- που γέμισα με φοιτητές τα αμφιθέατρα και άδειασα τα μυαλά από τις προκαταλήψεις, δεν παραδέχθηκα ποτέ ότι γνώση και εξουσία είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Γι' αυτό και δεν θα ενδώσω στο ζητούμενο από το υπουργείο Παιδείας: ότι το ζήτημα της γνώσης πρέπει να εκλαμβάνεται στην εποχή της πληροφορικής ως ζήτημα διακυβέρνησης.

Υπενθύμισα λοιπόν στην υπουργό, που έχει, πιστεύω, την ικανότητα να «ακούει», πως το δικαίωμα να αποφασίζει, ως εντεταλμένη, τι είναι πολιτικά σκόπιμο δεν είναι ανεξάρτητο από το δικαίωμά μου, ως εντολέα, να αποφασίζω τι είναι πνευματικά δίκαιο.

Ο κ. Γιώργος Βέλτσος είναι καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=6&artid=378471&dt=16/01/2011>